

- проксемічної системи (простір і час процесу комунікації).

До просторових умов спілкування слід також віднести такі: розмір і форму приміщення, в якому відбувається спілкування; відстань між суб'єктами спілкування; розташування суб'єктів спілкування у просторі тощо. Часовими характеристиками комунікації є вибір часу комунікативної взаємодії (початок, середина, кінець робочого дня) та його відповідність меті спілкування.

Керівникові варто звернути увагу й на організацію простору і часу спілкування – проксеміку. Мовиться про розміщення учасників, наприклад, ділової зустрічі, доцільності застосування ними тих чи інших форм спілкування (монологу, діалогу). Специфічною знаковою системою комунікації є візуальний контакт.

Усі вищезначені невербальні засоби мають властивість посилювати, або, навпаки, послаблювати семантику слова.

Таким чином, професія менеджера вимагає особливих умінь налагодження спілкування із застосуванням як вербальних, так і невербальних засобів.

Анатолій Левцун

*магістрант природничого факультету
Полтавського державного педагогічного університету
імені В. Г. Короленка*

PROBLEM OF FRUSTRATION OF HIGH SCHOOL STUDENTS AT THE INITIAL STAGE OF TRAINING

Joining in educational process, high school students face a number of difficulties connected with achievement of objects in view. It is accepted to name behavioural reaction arising in such situations as “frustration” which, in particular, expresses the mental condition of experiences and behaviour caused objectively insuperable by the difficulties arising on the way to achievement of the purpose or the decision of a problem [3, p. 194].

The destructive displays of frustration, according to researchers, concern: aggression, avoiding reaction, depression, regress; feelings of indifference, apathy and loss of interest, fault and alarm [1]; fury and animosities [5]; envy and jealousy [4], etc.

The frustration problem is especially actual for students during the initial stage of training at high school. All the frustrations as the source of dissatisfaction are subdivided into external and internal frustrations. Among the external frustrations one can find: mutual relations with groupsmates, relations with administration, uncooperative altitude of lectures, poor conditions of study (the inconvenient schedule, etc.), poor living conditions (lacking adequate food, shelter, financial problems etc.),

misunderstanding with parents, friends and other close people, poor school training, lacking of sources of information, discordant requirements of lectures [2]. Internal frustrations, correspondingly, are: laziness, unnecessary emotionality, difficulties in understanding of studied material or subjects, lacking essential abilities, fear of failure, disbelief in the success, weak health and fast overfatigue, weak will in study, incertitude, longing after home [2].

Measures for the prevention or overcoming of frustrations have been defined as the following [2]:

- comprehension of a phenomenon of a frustration;
- comprehension of destructive and constructive displays of a frustration and their reasons;
- behavioural flexibility (in a counterbalance conservatism);
- stability to stress, self-control and self-checking of destructive mental experiences (anger, alarm, depression, etc.);
- activation of internal resources for the purpose of increasing of self-estimation and self-trust development;
- communicative culture;
- positive perception and responsibility acceptance on itself in achievement of objects in view.

The given research has shown that psychological support of students in frustrations overcoming can be carried out in the following directions:

- carrying out of diagnostics of level frustrates of students in educational process;
- psychological education of preventing of frustrating situations;
- carrying out of special courses and specialised trainings on formation of constructive behaviour in a frustration situation.

REFERENCES

1. Astapov V. M. The Functional Approach to Studying of a Condition of Alarm / V. M. Astapov // Psychological Magazine. – 1992. – № 5. – P. 43–45.
2. Dubovitsky T. D. Problem of Frustration at Students at the Training Initial Stage in High School / T. D. Dubovitsky, A. R. Erbegeeva // Higher education today. – 2008. – № 9. – P. 12–18.
3. Behaviour // The General Psychology: The Encyclopaedia of Words. – M., 2005. – P. 194.
4. Ploticher A. I. Some of a reason of a frustration / A. I. Ploticher // Questions of Psychology. – 1969. – № 2. – P. 32–26.
5. Rumjantseva T. G. Aggression and the Control / T. G. Rumjantseva // Questions of psychology. – 1992. – № 5. – P. 18–21.